

Peakorraldaja:
Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu

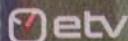
Kaaskorraldajad:

Eesti Folkloori Selts
Rahvakultuuri Keskus

Maapäevade korraldustoimkonnad koostöös
kohalike omavalitsustega

Koostööpartnerid:

Maaleht

Eesti Päevaleht

HOTELL
DZINGEL

AS Uus Sakala
Hotell G9
Treyer Grupp OÜ
Reisibüroo Cornet Group
AS Falck Eesti
Scanmedia OÜ

Toetajad:

EESTI KULTUURKAPITAL

Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapital
Kultuurkapitali maakondlikud ekspertgrupid
Tallinna Linnavalitsus

Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu
www.folk.kul.ee
Vilmsi 55, 10147 Tallinn
Tel/fax: 601 5727

18. - 23. juuni

Baltica 2004

XVII Rahvusvaheline Folkloorifestival
17th International Folklore Festival

Pealinna Päevad
18.-20. juuni

Maapäevad
21.-23. juuni

HARJUMAAL, IDA-VIRUMAAL,
JÕGEVAMAAL, JÄRVAMAAL,
PÕLVAMAAL, PÄRNUMAAL, TARTUMAAL,
VILJANDIMAAL, SAARE- JA HIIUMAAL.

Tulge tuld hoidma!

1.7.Tul-ge jaa-ni-ku tu-le-le, jaa-ni-ku, jaa-ni-ku...
4.9.Kes ei tule jaa-ni-ku tu-le-le, jaa-ni-ku, jaa-ni-ku...

ülejäädud värsside laulmiseks:

2.tul-ge tul-da oi-de-mai-e, jaa-ni-ku, jaa-ni-ku...

Tulge jaaniku¹ tulele,
jaaniku, jaaniku,
tulge tuld oidemaie,
karga kirget² kaitsemaie!

Kes ei tule jaaniku tulele,
saagu see mardini magama,
ristipäini³ ringutama!

Tulge jaaniku tulele,
tooge puida tullessagi!

Kes ei tule jaaniku tulele,
jõulus püürgu teise külle,
teises jõulus teise külle!

Laulnud Marie Sepp Kolga-Jaanist 1937. a.

- 1 jaanik - jaanituli
2 kirget - tulesädet
3 ristipäini - ristipäevani

XVII RAHVUSVAHELINE
FOLKLOORIFESTIVAL

*
INTERNATIONAL
FOLKLORE FESTIVAL

Baltica 2004

Pealinna päevad

18.-20. JUUNI

Maapäevad

21.-23. JUUNI

HARJUMAAL, IDA-VIRUMAAL,
JÕGEVAMAAL, JÄRVAMAAL,
PÕLVAMAAL, PÄRNUMAAL,
TARTUMAAL, VILJANDIMAAL,
SAARE- JA HIUMAAL

**XVII RAHVUSVAHELINE
FOLKLOORIFESTIVAL
BALTICA 2004**

Teema: kevadsuvised rahvakalendri tähtpäevad
Festivali patroon on Vabariigi President Arnold Rüütel
Festival on pühendatud Kristjan Toropi
70. sünniaastapäevale

BALTICA festivalid toimuvad CIOFF-i
(Rahvusvaheline Folkloorifestivalide ja
Rahvakunstiorganisatsioonide Nõukogu, UNESCO
konsultatiivstaatus) egiidi all järgemööda Leedus,
Lätis ja Eestis alates 1987. aastast.

BALTICA festivalid tutvustavad ja propageerivad
rahvalaule, -tantse ning pillimuusikat, samuti
rahvarõivaid
ja käsitööd nende ajaloolistes vormides.

BALTICA festivalid on võitnud rahvusvahelise
tunnustuse tänu autentsuse taotlusele ja programmi
eripärale, mis väljendub Pealinna päevade ja
Maapäevade korraldamises.

Kallid festivalist osavõtjad ja külalised!

Rahvusvahelist folkloorifestivali Baltica korraldame tänavu Eestis esmakordselt Euroopa Liidu liikmena. Festival on eeskujulikuks näiteks Eesti, Läti ja Leedu kestvast kultuurilisest koostööst. See on ühtaegu tõestus ühistest püüdlustest säilitada oma kultuuriline eripära ka ühinenud Euroopas. Seejuures ei soovi me, eestlased, unustada on soomegrilist tausta ning kõike seda, mis meid soomegrilastena teistest Euroopa rahvastest eristab.

Tänavune Baltica keskendubki kolmele omavahel põimuvale ja osaliselt üksteist hõlmavale kultuuri-ruumile – Euroopa, Baltimaad, soomegrilased. Olles eurooplased, jäägem soomegrilasteks ning ehitagem kultuurisildu nii Balti mere kallastele kui ka kaugemale Euroopasse! Säilitades ja väärtustades oma pärimuskultuuri ning austades samaväärselt kõikide teiste rahvaste oma, loome üksteisemõistmiseks kindla aluse, millele võime toetuda ka muudes elutähtsates valdkondades.

Tervitan kõiki Baltical osalejaid ja soovin meeldivaid kohtumisi nii meie pealinnas Tallinnas kui ka kõigis maakondades, kuhu pidustused edasi kanduvad!

Head pidutuju kõigile!

ARNOLD RÜÜTEL
Eesti Vabariigi president
Festivali BALTICA 2004 patroon

Dear participants and guests of the festival!

It is the first time that we organize the international folklore festival Baltica in Estonia as a member of the European Union. The festival is a good example of the continuous cultural co-operation between Estonia, Latvia and Lithuania. At the same time, it is a proof of the common efforts to maintain our cultural uniqueness also in the enlarged Europe. We, Estonians, do thereby neither wish to forget our Finno-Ugric background nor anything that distinguishes us as Finno-Ugrians from other European nations.

Baltica 2004 focuses on three intertwining and partly overlapping cultural areas – Europe, the Baltic countries, Finno-Ugrians. Being Europeans, let's stay Finno-Ugrians and let's build bridges of culture both on the shores of the Baltic Sea and further to Europe! Maintaining and valuing our traditional culture and equally respecting the traditional culture of all other nations we lay a firm basis for mutual understanding, a basis, which we can also rely on in other vital matters.

I would like to greet all participants of the Baltica festival and wish you a pleasant stay in our capital Tallinn as well as in all the counties where the festival will continue!

Enjoy the festival!

ARNOLD RÜÜTEL
The President of Estonia
Patron of the festival BALTICA 2004

KEVADSUVISED KALENDRITÄHTPÄEVAD EESTIS

Anu Vissel

Põhjamaade inimesed on aastatuhandete jooksul võidelnud talviti ellujäämise eest. Kevadeootus peegeldub juba paljude talviste kalendritähtpäevade kombestikust. Suur osa kevadkombestikust kuulub ennustus- ja ennetusmaagiale. Kevade esimeste märkide põhjal püütakse ennustada, milline tuleb kevad, suvi ja sügis, s.o külvi-, kasvu- ja lõikusaeg, mitmesuguste taigade täitmisega loodetakse mõjutada suviste tööde õnnestumist ning inimese enda käekäiku. Alljärgnevalt esitatakse lühike ülevaade eestlaste olulisematest kevadsuvistest kalendritähtpäevadest minevikus ja nende rudimentidest tänapäeval.

Üks kevadet kuulutatav tähtpäev on üksnes setude juures (Kagu-Eestis) tuntud **tsirgupäev (9. märts)**, e. *sorokasveet*. Usuti, et sel päeval alustavad 40 paari rändlinde tagasiteed kodumaale. Sel puhul oli kombeks küpsetada 40 kakukest: mõned neist viidi lindudele õue, ülejäänud kuulusid pere toidulauale. Selleks et kanad eelseisvateks lihavõttepühadeks usinamalt munele hakkaksid, *viheldi* neid vitsakesega.

Kevadine pööripäev (21. märts) pole eesti rahvakalendrisse erilist jälge jätnud. Usuti, et pööripäeva tuulesuund jääb pikemaks ajaks püsima ja mõjutab kevadist ilmastikku (põhja- tuul – külm kevad, lõunatuul – soe kevad, läänetuul – vihmane kevad, idatuul – kuiv kevad). Sellest päevast alates *kiskuvat päev peremehe poole*, s.t tööpäev pikeneb. Viimaste aastakümnete uustraditsiooniks on minna kevade astronoomilist algust ühiselt tervitama. Ülikoolilinnas Tartus kogunevad Toomemäele, kus laulavad vastastikku akadeemilised koorid – naiskoor Inglisillal, meeskoor Kuradisillal; Tallinnas on selliseks kohaks Musumägi.

Paastumaarjapäeva (Lõuna-Eestis ka kapsamaarjapäev) (25. märts) paiku ei lange ööpäevane õhutemperatuur enam alla nulli. See oli viimane aeg lõpetada talvised tööd – meelst metsatööd, naistel kangakudumine. Algas üleminek suvisele

elukorraldusele. Hommikuti tuli varakult tõusta, lisandus kesk-hommikune söögiaeg. Kui külm sel ööl kanamuna aiateibas lõhki lõi, pidi tulema külm kevad. Usuti, et hilist tõusjat jääb „karu uni“ vaevama kogu suve. Sel päeval sõlmiti uued töölepingud sulaste ja karjastega. Maarjapäev oli naistepüha ja selle kombestik oli seotud naiste tööde, aga ka ilu, tervise ja saatusega. Lõuna-Eestis külvati taimede ettekasvatamiseks kapsaseeme mulda. Selleks, et kapsad suvel hästi kasvaksid, küpsetati suuri ülepanni pannkooke (*kapsalehed laiad kui pannkoogid*), keriti suuri ja kõvu lõngakerasid (*kapsapead kõvad kui lõngakerad*), perenaised panid pähe puhta valge tanu ja ette uue valge põlle (*valged kapsapead*). Selleks et jume oleks suve läbi hea, jõid naised maarjapuna, s.o punast jooki (veelgi varem söödi ilmselt punaseid marju, jõhvikaid). Käidi üksteisel külas, mõnes paigas mindi koguni kõrtsi maarjapuna jooma ja tanusid vahetama. Ettejäänud mehele püüti salamisi tanu pähe panna ning siis pidi too naistele omalt poolt maarjapuna ostma. Neidudele anti „võti“ kätte, s.t nad võisid nüüdsest minna aita magama. Noormehed hakkasid nende juures „ehal“ käima, s.t õhtuti hulgakesi pillimängu ja laulu saatel lühiaegselt külas käima.

Lapsed tõid varahommikul tuppa „linnulaastusid“ (s.t. haopinust puukilde või vitsaraagusid), et leiaksid suvel palju linupesä, hiljem asendus see kanapased ülesleidmise taotlusega.

Maarjapuna joomise ja pannkookide küpsetamise komme on säilinud tänaseni. Meedia on aidanud meeles pidada vanu loodsmärke: sel päeval *tuleb karu koopast välja, vares paneb paika esimese pesapalgi, jänesel sünnivad pojad ja et ronk „ristib“ oma lapsed*. Rahvakalendrist armastatakse tsiteerida ka seika, et *kui maarjapäev juhtub olema reedel, pidavat paljud vanatüdrukud mehele saama*.

Palmipuudepüha on eestlased kutsunud ka **urbepäevaks**, sest pajuurvad on meie loodusmaastikul esimene märk kevadest. Varahommikul urbiti (viheldi) nendega ärkajaid, sõnudes sealjuures „Terveks!“, „Virgaks!“ jne. Päevakohane pühade-toitki – jämedatest kruupidest paks puder – sarnanes urbadega, seepärast nimetati seda „urvapudruks“. Nagu paljud rahvad, nii ka eestlased on uskunud, et varakevadine kiikumine annab inimesele hea tervise kogu suveks. Palmipuudepühäl algas kiigeperiood Setumaal. Kogu päeva pidid lapsed ja noored neid pikal, üle aia asetatud saelaulal kiikuma (*tsõõtama*) ja laulma pühadelaulu, refrääniks *tsõõ-tsõõ*. Tänapäeval tuuakse palmipuudepühaks pajuurbi tuppa ja viiakse ka surnuaeda lähedaste kalmudele. Mõnel pool *urbitakse* lapsi nalja pärast.

Ülestõusmispühad kannavad rahva suus veel lihavõtte-

või munapühade, Lõuna-Eestis ka kiigepühade nimetust. Suurel neljapäeval tehti töid, mis ei tekitanud müra, see pidi kaitsema kurja äikese eest suvel. Siis sooritati ka karja, põldu ja aeda edendavaid maagilisi toiminguid. Voodist tõusmisel püüti kohe rauatükile astuda, et jalad püsiksid kogu suve tugevad ja terved. Selleks et nägu oleks vistrikest puhas ning päike seda suvel inetult pruuniks ei kõrvetaks, pesti hommikul nägu kasemahla või hõbedaveega.

Ülestõusmispüha oli suur rõõmupüha. Hommikul püüti varakult tõusta, sest päike pidi koidu ajal taevaserval tantsima. Lõuna-Eestis olid lihavõttepühad kiigepühad. Sealsed kiigid olid suhteliselt kerged ehitised, mis igal aastal uuesti püsti pandi. Kiikusid kõik – nii vanad kui noored, sest see pidi tagama hea tervise ja terve jume kogu suveks ning rikkaliku lina-saagi. Kiigele minnes võeti kaasa värvitud mune – kingiks kiige ehitanud noormeestele, mune vahetati tuttavatega, nendega mängiti mitmesuguseid munamänge. Pühade lõppemisega lõppes siin ka kiigeaeg. Põhja-Eestis – Harju- ja Järvamaal – pandi samal ajal üles lihtsad laudkiigid (pikk laud üle kivi), kuid erinevalt Setumaa palmipühade laudkiikudest kiiguti siin püsti seistes ja hüpates. *Lauahüppamine* oli peamiselt noorte neidude meelelahutus ning seostub usundilises plaanis nii hea tervise kui viljakuse taotlusega.

Setumaal said lihavõttepühadel alguse külapühad, kus hommikusele jumalateenistusele ja surnute mälestamisele surnuaial järgnes pidutsemine sugulaste ringis ning õhtune külapidu (*kirmask*). Setumaal oli välja kujunenud täpne kirmaskite võrgustik, mis hõlmas kõiki külasid ning kestis lihavõttest sügiseni.

Jüripäev (23. aprill) on varemalt olnud eestlaste jaoks oluline tähtpäev. 20. aprilli paiku jõuab Eestis keskmine ööpäevatemperatuur üle 5 °C ja algab vegetatsiooniperiood. Arvati, et enne jüripäeva on maa „mürgine“, siis ei tohtinud maas lamada, paljajalu käia jm. Kuigi aktiivne taimekasv algab alles mai keskel, loeti jüripäeva suvise majandusaasta alguseks: maksti rent, uued rentnikud ja sulased kolisid uutesse elukohtadesse, hakkasid kehtima uued töölepingud (karjaste, sulaste, tüdrukutega). Vanasõna kinnitab, et *Jüri seob, Mihkel päästab* (mihkclipäev on 30. septembril). Jüripäeval ei tohtinud midagi perest välja laenata, sest see tähendanuks varanduse pidevat väljaandmist sügiseni. Jüri kui karja ja hobuste kaitsja *pidi huntidele „päitsed“ pähe panema* ja seepärast lasti kari kasvõi korraks välja. Jüripäeva kombestik seostubki suures osas karjalaskega: pererahvas on lauda ukse alla pannud raudeseme, loomad ajanud läbi suitsu, tõmmanud nende

ninadele tõrva, et kari oleks kogu suve terve ning ükski nõidus ei hakkaks nende peale jm; täiskasvanud küllakarjased sooritanud veelgi salapärasemaid toiminguid, et loomad suvel koos püsiksid ning hundid karjast eemal hoiaksid. Ida-Eestis on naised oma püha pidanud jüripäeval. Peale isekeskis pidutsemise on sooritatud mitmeid rituaalseid toiminguid: võetud endi hulka vastu noorikud, loitsitud juurde piimaandi. Kagu-Eestis on tehtud sel päeval jürituld. Tänapäevaks on jüripäev kui kolimise ja karjalaskepäev kaotanud oma tähenduse. Püsima on jäänud mitmed ilmaended, näiteks: *esimene äikesevihm enne jüripäeva, ennustab suveks rohket ja kurja äikest*. Tänapäeval on traditsiooniks tähistada jüripäeva rahvaspordiüritusega – tõrvikutega jüriööjooksuga, meenutamaks eestlaste ülestõusu saksa mõisnike vastu 1343. aasta jüripäeval. Tõrvikutete idee on inspireeritud kirjanik E. Borhõhe ajaloolise jutustuse „Tasuja“ mõjusast algusest.

Suvisted e. nelipühad (ka kasepühad, karjasepühad, kiigepühad, meid) on liikuvad pühad, mida peetakse 7 nädalat pärast ülestõusmispuhi. Kui kristlike nelipühade taustaks on olnud muistne heebrea lõikuspüha, siis Eesti kliimas on suvisted suve vastuvõtmise pühad. Muistse uskumuse järgi pidi kontakt rohelisega suurendama elujõudu. Suvisted langevad ajale, mil külvitööd on lõpetatud, sõnnik kesale veetud, turvas lõigatud ning heinategu pole veel alanud. See on aeg, mil maarahvas võis suurte tööde vaheajal veidi puhata, tunda rõõmu rohelusest, ilusast ilmast. Pühadelaupäeval tehti majapidamises suurpuhastus: erilise hoolega tehti puhtaks eluruumid ja õuemuru. Valmistati pühadetoite: suitsetati sinki, valmistati sõira, korpe, võid, kohupiima jm piimatoite, sest värske rohul andsid lehmad nüüd rohkem piima. Pärast sauna toodi tuppa noored kased, muutes eluruumi pidulikuks ja lõhnavaks. Pühadekombestikust oli põhirõhk meelelahutusel, eriti noorte koosviibimistel.

Põhja-Eestis algas kiikumine alles suvistepühadel. Seal oli külakiik tugev ehitis, mis kestis mitmeid aastaid ja kandis suuremat hulka kiikujaid. Kiige ehitasid küla vallalised noormehed; kiigele tulijad, eeskätt noored neiud, tõid kiigemeistritele kaasa kingitusi (võid, sukapaelu, kindaid, tubakakotte, keedetud mune). Kiigeplatsile võisid tulla kõik, kuid kiikumine oli siin eelkõige vallaliste noorte meelelahutus: noormehed kiigutasid neide, neiud laulsid erilisi kiigerütmi markeerivad kiigelaule. Kui kiigele läksid ainult noormehed, üritasid nad jõuliselt hoogu andes üle võlli kiikuda. See oli julgete meeste ohtlik meelelahutus. Sageli ehitati selleks otstarbeks väiksed ja tugevad kiiged. Üks võimalus noormehel avaldada neiuale oma

sügavaid tundeid, oli viia suvistepüha laupäeva õhtul salaja noor kask väljalalitu akna alla. Kui neiu selle tuppa viis, oli see märk vastastikusest sümpaatiast ning tooja võis peagi kosjas käigu ette võtta, kuid kui neiu kase pikali lükkas, ei olnud neiu kosilasest huvitatud. Vanatüdrukute narrimiseks viinud külapoised nende akende alla kuuse või kadaka.

Ortodokssel Setumaal mälestati suviste ajal surnuid. Sugulased kogunesid surnuaeda, kääpale laotati valge laudlina, kaeti pidulaud – sealgi ei puudunud kaseoksad. Mälestati kadunud, tehti ristimärk, süüdati küünal, söödi ja joodi. Kaseoksi viiakse haudadele mujalgi Eestis.

Noori kaski tuuakse suvistepühadeks tänini tuppa, kiikumine aga on kaotanud oma kunagise rituaalse tausta ja muutunud pelgalt meelelahutuseks ja laienenud kogu suvele. Viimastel aastatel on Eestis levinud uus spordiala kiiking, mis põhineb ülevõlli kiikumisel ja mida on võimalik harrastada paljudel suvistel rahvapildudel.

Suvine pööripäev (21.VI) jääb oma kombestikult vana pööripäeva, s. o jaanipäeva varju. Sel päeval istutati kapsa- ja kaalikataimi. Pärast pööripäeva hakkab päev lühenema – *päev kisub sulase poole*.

Jaanipäev (24.juuni) on tänini eestlaste tähtsaim suvine püha. Algselt oli see seotud rohkete maagiliste toimingutega, mis hõlmasid peamiselt karjandust. Jaanipäeva paiku algas heinategu. Enne jaanipäeva tehtud heinal (jaaniheinal) arvati olevat loomadele raviomadused. Jaanipäevaks soovitati valmis teha terve aasta saunavihad, koguda ravimtaimed jpm. Jaani ajal anti teenijatele ja karjastele vabad päevad.

Eesti kalendritähtpäevadele on tüüpiline, et pühast tähtsam on sellele eelnev päev e. pühadelaupäev. Kombestiku poolest on eriliselt rikas ka jaanilaupäev. Pühade ettevalmistused ja igapäevased toimetused lõpetati varakult, käidi saunas, rõivas- tuti pidulikult, toodi tuppa kased ning jõudiski kätte kauaoodatud jaanitule aeg. Tulerituaal põhineb muistisel uskumusel, et kriitilisel ajal (aastaegade vaheldumine, sünn, pulmad, surm) liikvel olevaid üleloomulikke jõude saab tulega tõrjuda. See uskumus peegeldub vastu festivali lauluski: tulge tuld hoidma; *kes ei tule, jääb põduraks, tema tegemised ei edene*.

Kõigepealt peeti kodune jaanituli, mille ümber kogunesid kõik pereliikmed ning mille juurest aeti läbi isegi kariloomad. Seejärel mindi kogukonna ühisele jaanitulele, mis süüdati traditsioonilisel jaanitulekohal (mäe otsas, mere ääres vm kaunil kohal, eemal taludest). Jaanitulele läksid kõik, kel oli vähegi jaksu. Seal kiiguti, lauldi, tantsiti, mängiti mitmesuguseid laulu-, osavus- ja seltskondlikke mänge, perenaised tõid kaasa

to its offspring" and "the raven "christens" its offspring". According to traditional folklore "if Lady's Day falls on a Friday, many old maids will marry".

Estonians have called **Palm Sunday** also "**catkin day**" because willow catkins are the first sign of spring in Estonia. Early in the morning those waking up were greeted by whisking with willow twigs and saying "Be healthy!", "Be diligent!" etc. Even the holiday dish – thick pot barley porridge – resembled catkins and was therefore called "catkin porridge". Estonians, as many other nations, also believed that swinging in early spring secures good health for the whole summer. In Setumaa (South-East Estonia) swinging period began on Palm Sunday. Children and young maids had to swing (*tsõõtama* in local dialect) on a long rough board propped on a fence all day long singing special songs with the chorus *tsõõ-tsõõ*. Nowadays rooms are decorated with willow catkins on Palm Sunday; willow twigs are also taken to the graves of close relatives. In some places children are whisked with the twigs (*urbima* in Estonian) by way of a joke.

Easter is traditionally also called "meat-taking holidays" or "egg holidays", in South Estonia "swing holidays". On Maundy Thursday only quiet jobs were done. This was supposed to protect from thunder in the summer. Magic rites relating to cattle, fields and garden were also performed then. Getting out of bed people tried to step on an iron plate to have strong legs all summer long. In order to have a fine complexion and in order not to sunburn the face (which did not meet the standards of beauty of those times), it was washed with birch sap or silver water in the morning.

Easter was a holiday of rejoicing. Everybody tried to get up early in the morning because "the Sun was dancing on the horizon". In South Estonia Easter was a swing holiday. Swings were relatively light constructions which were erected each year anew. Everybody swung – the young and the elderly because it was supposed to secure good health and a healthy complexion for the summer, as well as a good flax yield. People took dyed eggs along when they went swinging, these were a present to the lads who had built the swing, eggs were also exchanged with acquaintances, and different egg games were played. The end of the holidays marked the end of swinging. In North Estonia – in Harju and Järva counties – simple swings made of boards (a long board was propped on a stone) were used, but differently from South Estonian Palm Sunday swinging, people who swung were standing and jump-

ing on the swing. "Board jumping" was mainly practiced by young maids, its religious meaning being connected with both good health and fertility.

In Setumaa Easter marked the beginning of village holidays – after the morning service the graves of the deceased family members were visited, which was followed by a get-together of the kinsfolk and a village celebration (*kirmask* in the local dialect) in the evening. In Setumaa, *kirmask* was celebrated in all villages in a row and it lasted from Easter to autumn.

St. George's Day (April 23) used to be an important holiday for the Estonians. About the 20th of April the mean temperature rises above 5 °C and the vegetation period starts. It was believed that before St. George's Day the soil was poisonous and it was forbidden to lie on the ground or walk around barefooted etc. Although plants started to grow only in the middle of May, St. George's Day was considered the beginning of summer season: rent was paid, new tenants moved to new dwellings, new agreements with shepherds, farm hands and maids were concluded. According to a proverb "St. George ties, St. Michael releases" (St. Michael's Day is September 30). Nothing could be lent on St. George's Day because it would have meant giving out one's property until autumn. St. George, the protector of cattle and horses, "put the bridle on wolves" and therefore cattle was driven out to graze even for a moment. The rites of St. George's Day are largely connected with letting the cattle out: iron objects have been placed under the door of the cattle-shed, animals have been driven through smoke, their noses have been tarred to have the cattle stay healthy and repel spells etc; adult village shepherds spoke about even more mysterious rites, the aim of which was to keep the cattle together in summer and repel wolves. In East Estonia St. George's Day was also a holiday for women. Besides celebrating it together different kinds of magic were performed: young wives were accepted to join the women, spells were cast to secure higher milk yields. In South-East Estonia St. George's bonfire was lit. The meaning of St. George's Day as a day of letting the cattle out and moving has become obsolete for today. However, several old sayings relating to weather have been retained, e.g. "the first thundershower before St. George's Day means a lot of summer thunder". St. George's Day is nowadays traditionally celebrated with sports events – e.g. St. George's Night race with torches to remember the Estonians' uprising against their German landlords on St. George's Day in 1343. The torches have

been inspired by the impressive beginning of E. Bornhöhe's historical narrative "Avenger".

Whitsuntide or "four-day holidays" (also "birch holidays", "shepherd's holidays", "swing holidays") is a movable feast, celebrated 7 weeks after Easter. Whereas the Christian Whitsuntide has been derived from the old Hebrew harvest festival, then in Estonia Whitsuntide marks the beginning of summer. According to an ancient belief, contact with nature increases vitality. Whitsuntide falls on the period when field crops have been sown, manure has been spread, peat has been cut and haymaking has not begun yet. It is a time for some rest, a time to enjoy the greenery and fine weather. On Whitsuntide Eve spring cleaning took place in every household: living rooms and yards were cleaned with utmost care. Holiday dishes were prepared: ham was smoked, cottage cheese, curd cakes, butter, curds and other dairy products were made because milk yields were bigger now that the cattle grazed outside. After going to the sauna young birches were brought into the house to make the rooms festive and fragrant. Whitsuntide customs focused on entertainment, in particular the getting-together of the young.

In North Estonia swinging only started on Whitsuntide. The village swing was a solid construction; it lasted for years and was meant for a bigger group of swingers. The swing was built by unmarried young village men; the ones who came to swing, first and foremost young maids, brought presents to the builders of the swing (butter, garters, mittens, tobacco pouches, boiled eggs). Anybody could come to the swinging ground, but swinging was still mainly an entertainment of the young: young men swung young maids who sang special swinging-songs which imitated the rhythm of swinging. And when only young men went on the swing, they tried to give it such a push that the swing would go over the shaft. It was a dangerous entertainment of courageous men. Very often special smaller, solid swings were built for the purpose. One way for the young men to express their deep feelings towards a young maid was to secretly take a young birch behind the window of the chosen one. If the girl took the birch inside, it was a sign of mutual feelings and the young man could soon go and propose to the woman of his choice; but if the girl pushed the birch over, she was not interested in the man. To mock old maids, a spruce or a juniper was taken behind their window.

In the orthodox Setumaa Whitsuntide was a holiday for remembering the deceased. Families gathered in the graveyard,

white tablecloths were put on the graves and festive dishes were served – again, birch twigs were a part of the rite. The deceased were remembered, the sign of the cross was made, candles were lit, people ate and drank. Birch twigs are even nowadays taken to graves elsewhere in Estonia as well.

Young birches are also still brought into house; however, swinging has lost its ritual meaning and become just another summer entertainment. During the last few years a new sport, *kiiking*, has rapidly spread all over Estonia. It stands for swinging over the shaft, and it can be enjoyed at many summer festivals.

Solstice (June 21) rites are not as numerous as those of the old solstice, i.e. St. John's Day. Still, on that day cabbage and turnip sets were planted. Days become shorter after solstice – "the day takes the side of the farm hand".

St. John's Day (June 24) is the most important Estonian summer holiday. Initially it was connected with a lot of magic rites which mainly concerned cattle. Haymaking started about St. John's Day. The hay made before St. John's Day was believed to have a healing power. It was also advisable to make the yearly sauna whisks and pick herbs by that day. Shepherds and farm hands were given a free day on St. John's Day.

It is characteristic of the Estonian calendar holidays that the day preceding a holiday, i.e. the eve of a holiday, is actually more important than the day itself. St. John's Eve, as well, is particularly rich in rites and traditions. Daily work and preparations for the holiday were finished early, people went to sauna and put festive clothes on, rooms were decorated with birches and time had come for the long-awaited St. John's fire. The rite of making a fire is derived from an old belief according to which supernatural forces which are present at critical moments like for example the change of a season, birth, wedding, death etc. can be repelled by fire. The belief is also reflected in this festival's song: "come to guard the fire; he who will not come, will become sickly, will not be successful".

At first the fire was lit at home, all members of the family gathered around it and even animals were driven past it. After that everybody went to the village fire which was lit at a traditional place on top of a hill, at the seaside or other beautiful spot away from the houses. Swinging, singing, dancing, games of skill and entertainment – all of these belonged to the Midsummer Eve traditions; housewives had prepared holiday dishes (buns, curd cakes, cottage cheese), farmers had

brewed beer etc. An archaic entertainment was “the doll game”, where young men had to catch the girls of their choice. The bonfire and festivities lasted until dawn.

St. John's Night is a night of fires and shadows, of glow-worms in the grass – it is a night of miracles, a source of fantasies. At that night impossible becomes possible and earth reveals the secrets of its hidden treasures. And for quite some time we all have shared a dream – to find a blossom of the fern. Whoever finds it will get an enormous treasure or find real love. St. John's Eve is still celebrated all over Estonia although, perhaps, the celebration is less spectacular than it used to be. It is celebrated by every family either at home or at big festivals, the more so that for more than 80 years the holiday has been associated with another important day, the Victory Day which marks the beginning of the Republic of Estonia.

KES KANNAVAD EESTI FOLKLOORILIIKUMIST JA MIKS SEDA OLULISEKS PEETAKSE

Ingrid Rüütel

Eelmisel Baltica festivali ülevaatusel jaotasin rühmadele ankeete, et selgitada, kes on eesti folklooriliikumise subjekt, millised on osalejate üldisemad väärtushinnangud ja miks üldse osaletakse folkloorirühmades. Küsitleti ligemale pooli kõigist rühmadest, jälgides nende esindatust maakonniti. Ankeete laekus kokku 402 isikult. Järgnevalt väike kokkuvõtte tulemustest.

Maakondade lõikes (linnad kaasaarvatud) oli vastajate hulgas absoluutarvudes esikohal Lääne-Virumaa, järgnevad Pärnumaa, Harjumaa (koos Tallinnaga) ja Võrumaa. 23% olid mehed ja 77% naised.

Folkloorirühmades osaleb erineva haridustaseme ja erinevate elukutsetega inimesi. Kui lapsed välja arvata, keda oli umbes veerand, domineerivad keskeri- ja kõrgharidusega inimesed. Töölase tegevuse järgi olid ülekaalus oskustöölised, järgnesid juhid ja spetsialistid, seejärel ametnikud. Vähem oli lihttöölisi ning üsna haruldased olid ettevõtjad. Seega: **eesti folklooriliikumises on ülekaalus on haritud noored ja keskealsed inimesed**, kes on tihti ka küllalt kõrgele sotsiaalsel positsioonil (juhid ja spetsialistid).

Eraldi uuriti folkloorirühmade liikmete **väärtushinnanguid**. Etteantud tunnustest keskmiselt kõige olulisemateks osutusid **kodu ja perekond** (tugev ülekaal muude ees), sõbrad, ausus, enesearendamine, töö oma erialal, kohusetunne, vastutus. Kõrgemalt hinnatud väärtuste hulka kuulusid veel isikuvabadus, loodus, rahu, kodupaik, rahvuskultuur, abivalmidus, ligemisearmastus, sugulased, esivanemate austus. Kõige vähemtähtsaks peeti globaliseerumist, võimu, uuendusmeelsust ning au ja kuulsuse iha.

Miks osaletakse folkloorirühmades? Ankeedis esitati valikuks 20 vastust, paluti märkida olulised ning reastada kolm prioriteeti. Oli võimalus lisada midagi ka omalt poolt. Prioriteetidena oli vähemalt ühel korral märgitud kõiki tunnu-

seid peale lisaraha teenimise. **Kunstiline eneseteostus** (meeldib tantsida, laulda musitseerida folkloorirühmas) oli ülekaalukalt esikohal kõigis vanuserühmades. Muude motiivide tähtsusjärjekord sõltus suuresti vastajate vanusest.

Noortel olid ülekaalus järgmised tunnused: kunstiline eneseteostus, huvitab, saab reisida, meeldib esineda, pakub rõõmsaid elamusi, saab osaleda pidustustel. Tööealistel: kunstiline eneseteostus, hoiab vaimsus ja füüsilises vormis, missioonitunne, pakub rõõmsaid elamusi, meeldivad ühised ettevõtmised, võimaldab pingeid maandada. Eakatel: kunstiline eneseteostus, seob esivanematega, saab reisida, meeldib rühmaga koos olla.

Võib niisiis öelda, et **osalemine folkloorirühmades pakub positiivseid elamusi igas eas ja erineva haridustaseme ning sotsiaalse positsiooniga inimestele, kuna võimaldab kunstilist eneseteostust, suhtlemist ja kultuurilist kommunikatsiooni, suurendada elurõõmu ja arendada vaimsust, kindlustada ja väljendada rahvuslikku, paikkondlikku ja kultuurilist identiteeti.**

Miks üldse vajatakse tänapäeval pärimuskultuuri? Vastuses jäid kõlama seisukohad, et oma juurte tundmine annab tänapäeva maailmas kindlustunde, võimaldab jääda eestlaseks. Esivanemate kultuuri tuleb tunda ja tulevastele põlvkondadele edasi anda, et säiliks kultuuri järjepidevus ja põlvkondade side. See on rahvuse säilimise alustala, rahvusliku vaimuse, identiteedi ja maailmatunnetuse alus. Folkloor on omapärane, ilus ja huvitav, sellega kokkupuude tõstab elukvaliteeti, annab inimesele eneseväarikust. Pärimuskultuur on globaalse massikultuuri ja kultuurituse alternatiiv, alus uue kultuuri loomisel ja kultuurilise omapära arendamisel ka tulevikus. See on väärt ka teistele rahvastele tutvustamiseks ning loob ühtlasi aluse mõistmaks teisi kultuure.

Vastustes küsimusele, **mida tuleks teha pärimuskultuuri järjepidevuse säilitamiseks ja arendamiseks**, märkigi muuhulgas: folklooriõpetus koolide õppekavades peaks olema kaalukam, rohkem peaks olema häid õpetajaid, samuti ka huviringe ning üritusi; meedia on omakultuuri propageerimisel etendanud seni pigem negatiivset kui positiivset rolli ning saaks suuresti muuta suhtumisi, kui tahaks ja vajalikuks peaks; riik ja omavalitsused peaksid rohkem väärtustama ning toetama rahvakultuuri ja sellega tegelejaid nii moraalselt kui ka rahaliselt.

Pärimuskultuuri rollist ja tähtsusest tänapäeval avaldati palju ilusaid mõtteid. Lõpetaksin Tallinna "Munukste" rühma juhi Maret Lehto sõnadega:

"See on inimeses ja elus üldse täiesti eri tahk, mis eristab, ühendab ja teeb kindlasti rikkamaks. Kui teda ei suudeta hoida, kaob ta nagu üks värv vikerkaarest, mis seal tegelikult olema peaks, kaob üks erisus, mis meid eestlasteks teeb."

WHO ARE THE BEARERS OF ESTONIAN FOLKLORE TRADITION AND WHY IS FOLKLORE CONSIDERED IMPORTANT

Ingrid Rüütel

During the inspections of folklore groups before the previous Baltica festival I distributed questionnaires to different groups in order to establish who the subject of the Estonian folklore movement was, what general values the participants shared and why people took part in the activities of folklore groups at all. Nearly half of the groups were interviewed, whereas their representation by counties was monitored. 402 persons returned the questionnaires. A short summary of the results is presented below.

In absolute terms, and by counties (incl. towns), the biggest number of questionnaires was returned from Lääne-Virumaa, followed by Pärnumaa, Harjumaa (with Tallinn) and Võrumaa. Men formed 23% and women 77% of the respondents.

People of different levels of education and different professions take part in the activities of folklore groups. Excluding children who formed about a quarter of all respondents, people with specialized secondary education and higher education dominate. As to their professional activity, the respondents were prevalently qualified workers, followed by managers and specialists, and officials. Unskilled workmen were less numerous and entrepreneurs were rather rare. Thus educated young and middle-aged people who often have a relatively high social status (managers and specialists) dominate in the Estonian folklore movement.

Values of the members of folklore groups were studied separately. On the average home and family (strong prevalence over other features), friends, honesty, self-development, working in a chosen speciality, sense of duty and responsibility proved to be the most important of the characteristics provided in the questionnaire. Personal liberty, nature, peace, native place, national culture, helpfulness, altruism, relatives, respect for ancestors also belonged to the characteristics which

were valued higher. Globalization, power, innovative attitude and aspiration for glory and fame were considered the least important. Why do people take part in the activities of folklore groups? The questionnaire provided 20 answers to choose from; respondents had to tick the important ones and list three priorities. A possibility to add motivations was also provided. All features except for earning extra money were ticked as a priority at least once. Artistic self-realization (love for dancing, singing, making music in a folklore group) prevailingly held the first place in all age-groups. The list of importance of other motivations largely depended on the age of the respondents.

The young considered the following motivations more important: artistic self-realization, interest, possibility to travel, possibility to perform, pleasant experiences, possibility to take part in festivals.

The preferences of the respondents of working age: artistic self-realization, mental and physical fitness, sense of mission, pleasant experiences, joint activities, possibility to ease stress. The preferences of the elderly: artistic self-realization, link with ancestors, possibility to travel, spending time with the group. It can thus be said that participating in a folklore group offers positive experiences to people of all ages, of different levels of education and social position because it enables to experience artistic self-realization, associating and cultural communication, to increase joy in living and develop mentality, safeguard and express the national, local and cultural identity.

Why do we need traditional culture nowadays at all? One of the ideas, stressed in the responses, was that knowing one's roots provides security in today's world and helps to maintain the Estonian identity.

It is important to know the culture of our ancestors and pass it on to future generations in order to maintain the continuity of culture and a link between generations. It is a basis of the survival of a nation, of national spirituality, identity and understanding of the world. Folklore is original, beautiful and interesting, taking part in folkloristic activities enhances the quality of life, provides self-esteem.

Traditional culture is the alternative of global mass culture and lack of culture, a starting-point for creating new culture and developing cultural uniqueness also in the future. It is worth introducing to other nations and it is a key to understanding other cultures. In response to the question what should be done to maintain and develop the continuity of tra-

ditional culture, the following ideas were expressed among others: folklore should have a more prominent place in school curricula, more good teachers, as well as activity-groups and events are needed; so far media has rather played a negative than positive role in promoting our culture whereas media could dramatically change people's attitudes if it wanted to and considered it necessary; state and local governments should value and support national culture and the people involved in it both morally and financially.

Many beautiful ideas were expressed about the role and importance of traditional culture in today's world. I would like to finish by citing the instructor of the group "Munukste" from Tallinn:

"It is a completely different side of a person and life, which distinguishes, unites and enriches. Unless maintained, it will disappear as a colour from a rainbow, which should be there; a difference, which is characteristic of us, Estonians, will disappear."

Pealinna päevad

18. JUUNI

- 12.00 Käsitöölaada avamine Raekoja platsil
Avatud 18.–20.06 kell 12.00–18.00
Korraldaja: Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

19. JUUNI

- 11.00 Pressikonverents Tallinna Õpetajate Majas
12.00 Festivali avamine Raekoja platsil
13.00-18.30 Kontserdid Raekoja platsil ja Harju tänaval
14.00-17.00 Muinasjututuba Teatri- ja Muusikamuseumis

- 19.00-22.30 **I PEAKONTSERT SAKALA KESKUSES***
23.00 Festivaliklubi hotellis Dzingel

20. JUUNI

- 09.30 Rongkäik Kadriorus
(Luige tiik - Presidendi loss)
10.00-12.00 Festivali patrooni vastuvõtt osavõtjatele
Presidendi lossi roosiaias
14.00-18.30 Kontserdid Raekoja platsil ja Harju tänaval
15.00-17.00 Lastepidu Mustpeade Majas
19.00-22.30 **II PEAKONTSERT SAKALA
KESKUSES***
23.00 Festivaliklubi hotellis Dzingel

* Peakontsertide piletid hinnaga 75 ja 25 krooni saadaval Piletipunkti müügikohtades ja www.piletipunkt.ee ning 1 tund enne kontserti kohapeal

NB! Muudatused ajakavas on võimalikud

Capital Days

JUNE 18

- 12.00 Opening of the Handicraft Market in the
Town Hall Square (Estonian Folk Art
and Craft Union)

JUNE 19

- 11.00 Press Conference in the Teacher's Union
House
12.00 Opening Ceremony of the Capital Days in
the Town Hall Square.
13.00-18.30 Concerts in the Town Hall Square and
Harju Street
14.00-17.00 Telling the fairy tales in the Theatre and
Music Museum
19.00-22.30 **I MAIN CONCERT IN SAKALA
CENTRE**
23.00 Festival Club in the hotel Dzingel

JUNE 20

- 09.30 Procession in Kadriorg Park
(Swan Pond – the Kadriorg Palace)
10.00-12.00 Reception by the Patron of the festival
in the Presidential Palace
(the participants of the festival only)
14.00-18.30 Concerts in the Town Hall Square
and Harju Street
14.00-17.00 Concert by Estonian children groups in the
House of the Brotherhood of Black Heads
19.00-22.30 **II MAIN CONCERT IN SAKALA
CENTRE**
23.00 Festival Club in the hotel Dzingel

Sakala Keskuses

THE MAIN CONCERTS IN SAKALA CENTRE

I PEAKONTSERT * I MAIN CONCERT

19. juunil kell 19.00-22.30

Kavajuhid: Angela Arraste ja Igor Tõnurist

I OSA

Väike Hellero, Käokirjas, Kadrina Kadrid, Kadri Mägi, Liinats'uraq, Sõsarõ, Munuksed, Navesti, Kolumats, Pelgulinna Folklooriklubi, duo Karro ja Tartes, Põlva Memmed ja Ahja Hõbesõlg, Krõõt, Leigarid

II OSA

Žurba, Läti rahvamuusikarühm Maskačkas spēlmani, Rīgas Danču Klubs, Leedu folkloorirühm Verpeta, Leedu rahvamuusikarühm Smetoniski Bernai, Udmurdi folkloorirühm Tugoko, Soome pillirühm Spelarit, Mari folkloorirühm Elnet Tatarstanist ja Ungari folkloorirühm Vereseqyaz'ist.

II PEAKONTSERT * II MAIN CONCERT

20. juunil kell 19.00-22.30

Kavajuhid: Anu Vissel ja Margus Veenre

I OSA

Ilolatse ja emad, Hõpõhelmeq ja Meremäe meheq, Tsihibärbläseq, Kõivokõsõ ja Väikõsõ Kõivokõsõ, Tarvanpää Rikkad ja Ilusad, Viru-Nigula mehed, Kihnumua, Sõluk, Tartu lõõtsad, Jõgevahe pere, Triskele, Kägara, Lahemaa Rahvamuusikud, Kagu Kabujalakõsõ, Pillipiigad, Eesti Noorte Viulikoor ja Enrik Visla ning Kail Sarv, Virre

II OSA

Giku Rau, Suprjadki, Venemaa Muroma, Poola Trójczyce folkloorirühm, Horvaatia Brod, Norra Leikarringen i Haug ja Eiker Spellemannslag

Raekoja platsil

Kava juhivad Karmen Ong ja Margus Toomla

19. juuni kell 13.00-18.30

ESINEVAD: Pelgulinna Folklooriklubi, Sinimaniseele, Kadrina tantsurühm ja kapell, Helmekaala, Ariran, Hõpõhelmeq ja Meremäe meheq, Kägara, Poola Trójczyce folkloorirühm, Tsihibärbläseq, Kagu Kabujalakõsõ, Siidisõsarõ, Venemaa Muroma, Horvaatia Brod, Kolga Keskkooli tantsurühm ja kapell, Norra Leikarringen i Haug ja Eiker Spellemannslag

20. juuni kell 14.00-18.30

ESINEVAD: Munuksed, Ungari folkloorirühm Vereseqyaz'ist, Sõsarõ, Ariran, Kadrina Kadrid, Soome Spelarit, Kuusalu Keskkooli folkloorirühm, Elnet, Surilane, Žurba, Udmurdi Tugoko, Hoiuspuu, Kiitsharakad, Leedu Verpeta ja Smetoniski Bernai, Läti Maskačkas spēlmani ja Rīgas Danču Klubs

Rühmad on loetletud esinemisjärjekorras

Harju tänaval

Kava juhib Siiri Ostrouhs

19. juunil kell 13.00-18.30

ESINEVAD: Kullero, Vokiratas, Tarn, Piirileikki, Mummot, Lustpill, Liiso, Toivo Luhats, Raul Kõllamaa, Piibar, Giku Rau, Eino Kõiv, Mamuli, Siidisõsarõ, Hoiuspuu, Kihnumua

20. juunil kell 14.00-18.30

ESINEVAD: Koeru folkloorirühm, Saue Kägara, Ätsets, Bõliina, Ehaviir, Kaera-Jaan, Mesilane, Kunglarahvas, Novgorodi Kultuuripalee folkloorirühm, Sõmeru Sõsarad, Kaasik, Tartu Tantsuklubi, duo Tartes ja Karro, Põlva Memmed ja Ahja Hõbesõlg, Pillipiigad ja Eesti Noorte Viulikoos

Rühmad on loetletud esinemisjärjekorras

MUINASJUTUTUBA

Teatri- ja Muusika- muuseumis*

Kava juhib Piret Päär

19. juuni kell 14.00-17.00

- 14.00-15.00 Leedu muinasjutud, pillilood ja laulud
15.00-16.00 Ungari muinasjutud, pillilood ja laulud
16.00-17.00 Norra muinasjutud, pillilood ja laulud

Jutte pajatavad Rahvakultuuri Keskuse Muinasjutukooli jutustajad Illika Lõhmus, Piret Kukk, Kaidi Kadarpik. Pillilugusid ja laule esitavad külalisrühmade muusikud.

*Sissepääs muuseumi piletiga või osavõtja kaardiga

Maapäevad

21. JUUNI

- 16.00 Kontsert Tartu Vanemuise terrassil
18.00 Rahvalik õhtu Kuressaare sanatooriumis
„Saaremaa valss“
18.00 Folklooriõhtu Viljandi Kultuurimajas
19.00 Folklooripidu „Järva karap“ Koeru laululaval
19.00 Folklooriõhtu Pärnu Kuursaalis
21.00 Pidu „Helisev suveõõ“ Jõgeva linnas ja vallas

22. JUUNI

- 18.00 Harjumaa folklooripidu Padise kloostris
18.00 Folklooripidu „Viljandimaa virred“
Karksi ordulinnuses
19.00 Folklooripidu Narva Hermannini kindluses
19.00 Festivalikontsert Pärnu teatris Endla
20.00 Folklooripidu „Tulõ, tulõ sa jaanikõnõ“
Seto Talumuuseumi õuel
20.00 Kontsert ja simman Puhja pargis Tartumaal
21.00 Jaaniõhtu Põltsamaa lauluväljakul
21.00 Jaaniõhtu Kaarma maalinnal Saaremaal

23. JUUNI

- 13.00 Folklooripidu „Kirde killad“ Mäetagse mõisas
Ida-Virumaal
13.00 Folkloorikontsert Pärnu Lastepargis
18.00 Jaaniõhtu Vana-Veskil Järvamaal
18.00 Simman Vanaõue puhkebaasis Viljandimaal
18.00 Folklooripidu Võõpsu pritsikuuri platsil Põlvamaal
19.00 Jaaniõhtu Rannu pargis Tartumaal
20.00 Jaaniõhtu Kärkla sadamas Hiiumaal
20.00 Folklooripidu „Vaiga jaskar“ Kassinurme
mägedes Jõgevamaal
21.00 Jaaniõhtu Lohusalus Harjumaal

Külalisrühmad

Rīgas Danču Klubs, Lāti, LATVIA

RDK on folkloorse tantsu rühm, mis on avatud igale noorele, keda huvitab läti folkloor ja eriti tants. Repertuaar koosnebki Lāti erinevate regioonide tantsudest, ringtantsudest ja –mängudest. Tantsimise kõrval õpetatakse ka laulmist, jutuvestmist ja kombeid. Ka rahvariided on ise õmmeldud. Et saavutada autentset pillikõla, kasutatakse vanu pille ja imiteeritakse vana pillimängu stiili.

The folklore dance group RDK is open to all young people who are interested in the traditional culture of Latvia, especially folk dance. Their repertoire includes dances, round dances and games of the different regions of Latvia. Besides dancing, members of the RDK teach singing, story-telling and old customs. They have also made their national costumes themselves. The musicians achieve the original sound using old instruments and trying to imitate the ancient playing style of national musicians.

Maskačkas spēlmani, Lāti, LATVIA

Rühm tegutseb alates 1995.a. Rīa Maskachka linnaosas Ansīs Ataols Berzinš'i juhtimisel. Repertuaaris on XX sajandi alguse pillimuusika, mida esitatakse võimalikult ehedas maneeris ning rühma liikmete poolt seatud Lāti erinevate regioonide folkloorsed laulud. Kasutatakse mitmesuguseid pille: psalterit, akordione, viiuleid, kandleid, torupilli, vilesid, trumme ja muid pille. Rühm on osa võtnud paljudest festivalidest Lātis ja teistes Euroopa riikides.

The group has played and sung together in Maskachka, a part of Riga, since September 1995. The group is led by Ansīs Ataols Berzinš. The group plays instrumental dance music of the beginning of XX century, which is played in an authentic manner, as well as folkloristic songs from different parts of Latvia, which have been arranged by the members of the group. "Maskačkas spēlmani" uses various musical instruments – psaltery, squeeze-boxes, violins, zithers, small bass, bag-pipe, pipes, drums and others. The group has taken part in many concerts and festivals in Latvia and other European countries.

Verpeta, Leedu, LITHUANIA

Verpeta loodi Antanas Bernatonise eestvedamisel 1978 aastal. Praegu kuulub gruppi 30 inimest, kelledest mõned on osalenud grupi töös juba lapsest saati. Nad esitavad laule, tantse ja kombeid oma kodupaiga Kaišiadoryse regioonist. Folkloorse materjali on nad saanud oma kodukoha muuseumist, mis kuulub "Verpeta" folkloorigrupile ja ka kogumismatkadelt Kaišiadoryse regioonis.

Folk group Verpeta was founded in 1978 by Antanas Bernatonis, the first leader of the group. Verpeta has 30 members; some of them have taken part in the group's activities already since their childhood. The group introduces songs, dances and customs of their native place, the region of Kaišiadorys. The folkloristic material is from the local museum which belongs to the folk group "Verpeta". Some dances and songs have been collected by the leader of the group from old folk singers in the villages of the region of Kaišiadorys.

Smetoniski Bernai, Leedu, LITHUANIA

Rühma muusikud on koos mänginud aastaid nii festivalidel, võistlustel kui ka mitmesugustel muudel üritustel. 2001 a. võitsid nad üleriigilise muusikute võistluse ning 2001-2002 a. olid nad kõige populaarsemaks esinejaks TV folkloorisaates "Duokim garo".

For years the musicians of the group have performed together at festivals, contests and different other events. In 2001 they won the national contest of musicians. In 2001-2002 they were the most popular performers in the TV folk show "Duokim garo".

Spelarit, Soome, FINLAND

Pillirühm Spelarit loodi aastal 1982. Nad mängivad nii Soome kui ka Rootsi pillilugusid. Repertuaari kuulub ka rühma liikmete omalooming. Ansambli pillikoosseisu kuuluvad viiulid, akordionid, harmoonium, mandoliin ja kontrabass. Välja on antud üks audio-kassett ja kaks CD plaati.

Folk music group Spelarit was founded in 1982. Besides Finnish folk dance music Spelarit plays Finnish and Swedish traditional music. The repertoire of the band also comprises music composed by the members of group. Spelarit plays on violins, accordions, harmonium, mandolin and double bass. The group has recorded one audio-cassette and two CDs.

Veresegyhaz í folkloorirühm, Ungari, HUNGARY

Veresegyhaz asub looduskaunis kohas umbes 30 kilomeetri kaugusel Budapestist. Folkloorirühm asutati juba 40 aastat tagasi. Rühma kuuluvad väga erineva vanusega inimesed, kellest noorim on alles seitsme ja vanim seitsmekümne kolme aastane. Rühmal on tihedad sidemed regiooni külade ja linnadega, kuhu neid tihti kutsutakse esinema. Esitatakse ehedat folkloori, millega võetakse osa ka Ungari ja Euroopa festivalidest.

Veresegyhaz is situated approximately 30 kilometres from Budapest. The folklore group was founded already 40 years ago. The members of the group are of very different age, the youngest being 7 and the oldest 73 years old. The group has close relations with nearby villages and towns where they are often invited to perform. They introduce authentic folklore, performing also at Hungarian and European festivals.

Tugoko, Udmurdi, UDMURTIA

Rühm loodi 1990. aastal. Rühmas tegutseb 18 naist ja 8 meest, kelle keskmine vanus on 30-35 aastat ning kes tunnevad ja austavad oma pärimuskultuuri. 13-ne tegevusaasta jooksul on rühm loonud palju folkloorseid programme, millega igal aastal võetakse osa erinevatest kohalikest ja rahvuslikest üritustest.

“Tugoko” was founded in 1990. The group consists of 18 women and 8 men whose average age is 30-35 and who know and love their traditional culture. During its existence the group has created a lot of folkloristic programs which they perform at different local and national events every year.

Elnet, Tatarstan, RUSSIA

Maride etnograafiline ansambel Elnet asutati 1979. aastal Mendelejevi rajoonis Tatarstanis. Repertuaaris on mari rahvalaulud ja tantsud, samuti tutvustatakse oma esivanemate kombeid. Ansambli uhkuseks on kaunid mari rahvarõivad. Ansambelil on aktiivne kontserttegevus, samuti võetakse osa folkloorifestivalidest ja konkurssidest nii koduvabariigis kui ka Mariemaal.

The Mari ethnographic group Elnet was founded in 1979 in the region of Mendelejev of the Republic of Tatarstan. Elnet introduces Mari folk songs and folk dances, as well as traditional customs. The group takes pride in their beautiful Mari national costumes. Besides actively giving concerts, Elnet also takes part in folklore festivals and contests both in their homeland and in the Republic of Mari.

Trójczyce folkloorirühm The Trójczyce School Folk Group, Poola, POLAND

Trójczyce on väikese küla nimi, mis asub iidse linna Przemyśl naabruses. Rühma tegevuse eesmärgiks on säilitada Poola rahvamuusika ja -tantsu traditsioone. Seda tehakse eelkõige laste kaudu, kellele õpetatakse nende vanavanemate tantse ja laule. Tegutsetakse kahes koosseisus: noored ja täiskasvanud.

Trójczyce is the name of a small village situated near an old town called Przemyśl. The aim of the group is to preserve the beautiful tradition of Polish folk dances and music by teaching children how their grandmothers and –fathers used to dance a long time ago. The group is divided into two smaller groups: teenagers and adults.

Muroma, Venemaa, RUSSIA

1897. aastal loodud Muroma repertuaaris on vene rahvalaulud maa kesk- ja lõunaregioonidest. Esitatakse nii böliinasid, peoja tantsulaule kui ka pühasid õigeusu laule. Muusikat mängitakse sellistel vanavene pillidel nagu Vladimiri pasun, aleika, Pihkva ja Novgorodi gusli. Loomulikult kuuluvad ansamblisse ka traditsioonilised rahvapillid bajaan, balalaika, vikat, saag ning kirves.

The repertoire of the group Muroma which was founded in 1897 includes Russian folk songs from the central and southern regions of Russia, bylines, parade, dance and sacred orthodox songs. Instrumental compositions are performed on old Russian instruments such as Vladimir horns, zhaleyka, Pskov and Novgorod gusli. Traditional folk instruments like an accordion, balalaika, scythe, saw and axe naturally belong to the instruments as well. The costumes of the members of the group have been made according to the patterns of old costumes at the Muroma historical museum.

Brod, Horvaatia, CROATIA

Folklooriansambel BROD asutati 1948. aastal. Rühma kuulub kokku umbes 300 inimest. Esitatakse autentset folkloori oma kodupiirkonnast ja ka koreograafilisi seadeid teistest Horvaatia piirkondadest. Kõiki tantse saadab tambuura‘de ansambel.

Folklore ensemble BROD was founded in 1948. The ensemble has approximately 300 members of different ages. They dance authentic folk dances of their native region as well as choreographic arrangements of dances from other parts of Croatia. All dances are accompanied by a tambourza band.

Leikarringen i Haug B.U. and Eiker Spellemannslag, Norra, NORWAY

Norras algas rahvatantsu ja –muusika ehedate vormide taas-elustamine 1920-ndatel aastatel. "Leikarringen i Haug", kelle kodupaik on Buskerud, alustas tegevust 1962. aastal. Rühma repertuaar põhineb ehedal kohalikul tantsutradsitsioonil. Käesoleval ajal on koosseisus 25 aktiivset liiget, mõned neist on tantsinud juba üle 40-ne aasta. Laulumängud ja tantsud kantakse põlvkonnalt põlvkonnale edasi suulisel teel. Rühma saadab muusikarühm "Eiker Spellemannslag".

Revival of the authentic Norwegian folk dance and folk music began in the 1920s. "Leikarringen i Haug" from Buskerud was founded in 1962. The repertoire of the group is based on genuine local folk dance tradition. The group has about 25 active members, some having already been dancing for more than 40 years. Singing games and dances are passed on from generation to generation orally. The group is accompanied by the local folk music group "Leikarringen i Haug".

ESTONIAN FOLKLORE GROUPS AND MUSICIANS

Eesti rühmad ja pillimehed

HARJUMAA

Folkloorikuraator: Kolga Keskkooli tantsurühm ja kapell	Merike Hallik
PILLIPIIGAD, Kose	Ilme Laagriküll
PILLIPIIGAD JA SÕBRAD	Juta Helilaid
Kuusalu Keskkooli folkloorirühm	Juta Helilaid
SAUE KÄGARA	Tiiu Aasa
Risti Põhikooli folkloorirühm	Elena Kalbus
Raivo Nurmsalu	Liia Põhjakas

HIUMAA

Folkloorikuraator: Kärkla Ühisgümnaasiumi folkloorirühm	Helle-Mare Kõmmus
	Maimo Hõbessaar

IDA-VIRUMAA

Folkloorikuraator: SÕBRARING, Püssi	Erika Kõllo
LAULUPESA, Maidla	Andra Käärt
	Velve Mäetagav
	Filimonov
SUPRJADKI, Narva	Marina Kuvaitseva

JÕGEVAMAA

Folkloorikuraator: Niglaste pereansambel, Jõgeva	Airi Rütter
TEMPORA MORES, Jõgeva	Eha Niglas
JÕGEVAHE PERE, Jõgeva	Airi Rütter
Põltsamaa Keskkooli folkloorirühm	Airi Rütter
Lustivere Põhikooli folkloorirühm	Irja Piiskoppel
	Malle Tuur

JÄRVAMAA

Folkloorikuraator: Marika Kuusik
Koeru Haridus- ja Kultuuriseltsi
folkloorirühm Juta Rundu

LÄÄNEMAA

Folkloorikuraator: Marju Viitma
BÕLINA, Haapsalu Ljudmilla Jampolskaja
KULLERKUPUD, Virtsu Piret Leiumaa

LÄÄNE-VIRUMAA

Folkloorikuraator: Pilvi Lepiksoo
KADRINA KADRID Kadri Mägi
LUSTPILL, Tamsalu Sirje Luik
Lastekapell LUSTPILL Sirje Luik
TUHKATRALLAD, Tamsalu Ülle Feršel
TUHKATRALLAD noorterühm Ülle Feršel
LAHEMAA RAHWAMUUSIKUD Viivi Voorand
VIRU-NIGULA MEHED Ervin Lember
SÕMERU SÕSARAD Malle Tiinas
TARVANPÄÄ Seltsi D-segarühm Maie Orav
TARVANPÄÄ Seltsi põhirühm Maie Orav
TARVANPÄÄ Seltsi lasterühm Maie Orav
TARVANPÄÄ RIKKAD JA ILUSAD Maie Orav
TINK-TINGADI, Vihula Kai Tingas
Kadrina Rahvamaja rahvatantsu-
rühmad ja kapell Ivi Lehtmits
Kadri Mägi
Duo Kadri ja Viivi Voorand

PÄRNUMAA

Folkloorikuraatorid:
Pärnu linn Alli Pörk
Pärnu maakond Heli Kallasmaa
NAVESTI, Jõesuu Helene Huik
VOKIRATAS, Tõstamaa Tiia Schär
TARN, Audru Tiia Schär
SURILANE, Surju Margit Kits
HOIUSPUU, Audru Sirje Osipov
KIHNUMUA, Kihnu Katrin Kumpan
KÄGARA, Pärnu Elfriede Nikolai
KULLERO, Pärnu Helje Peet
MUMMOT, Pärnu Helje Peet

KAERA-JAAN, Pärnu Reet Koitla
MESILANE, Pärnu Aino Siling
KAASIK, Pärnu Valve Lankots
KUNGLARAHVAS, Pärnu Aime Oitsalu

PÕLVAMAA

Folkloorikuraator: Helje Põvvat
KÕIVOKÕSÕ, Vastse-Kuuste Eda Venski
VÄIKÕSÕ KÕIVOKÕSÕ Eda Venski
KAGU KABUJALAKÕSÕ, Põlva Maido Saar
KÄOKULD, Värsk Merle Suss
PÕLVA MEMMED ja
AHJA HÖBESÖLG Tiiu Kiudorv,
Asta Issak
LEIKO, Värsk Veera Hirsik
Duo Tartes ja Karro, Põlva Epp Karro
KÄOKIRJAS, Põlva Ülle Podekrat
Margo Priks
Kadri Sohar

RAPLAMAA

KIITSHARAKAD, Rapla Krista Tõldmaker

SAAREMAA

Folkloorikuraator: Krista Lember
EHAVIIR, Orissaare Bruno Soom
Kaarma Põhikooli rühm Krista Kütt
TARITU MEMMEDE lauluklubi,
Lümanda Linda Laht
SÕLUK, Mustjala Põhikool Helje Raaper
PÕIDELASED Ene Laak
Muhu Põhikooli rühm Anne Keerd
SALME Karin Pulk
Aderkasi Laulu- ja Tantsu-
seltsing, Põide Aili Juhkam
VIIRELIND, Orissaare Anne Keerd
Leisi VÄRKSSepad Tiina Ots
ÄTSES, Muhu Bruno Soom
Toimi Tamm
Luule Tarvis
Peeter Nava
Sulev Mägi
Meelis Mereäär

TARTUMAA

Folkloorikuraatorid:	Triinu Nutt ja Heiki Unt
KOLUMATS, Rannu	Lys Jaamets
TARTU LÕÕTSAD	Aleksander Sünter
SINIMANISEELE, Tartu	Ülle Kärner
VÄIKE HELLERO, Tartu	Janika Oras
Tartu Tantsuklubi	Triinu Nutt
LIINATS'URAQ, Tartu	Andreas Kalkun
TRISKELE, Tartu	Toivo Sömer
Eino Kõiv	
Aleksander Sünter	
Aivar Teppo	

VALGAMAA

Folkloorikuraator:	Eha Mandel
NUUSTAKU KARUOTID, Otepää	Lille Tali
KARUPOJAD, Otepää	Merle Soonberg

VILJANDIMAA

Folkloorikuraator:	Sirje Sossi
ILOLATSE JA EMAD, Paistu	Helve Hrabova
Viljandi Kultuuriakadeemia	
II kursuse rühm	Vaike Rajaste
KELLUKESED, Paalalinna	
Gümnaasium	Maie Tammemäe
SAMMUKE, Viljandi Huvikeskus	Maie Tammemäe
KIRILIND, Karksi	Ilse Israel
ALLIKAKE, Lilli	Alli Laande
KARKSI KANDLEANSAMBEL	Pille Bergmann
ÕUNAKE, Viiratsi	Maire Paju
RUKKILILL, Karksi-Nuia	
Gümnaasium	Anneli Arraste
KADRI, Karksi	Anneli Arraste
KRÕÖT, Karksi	Anneli Arraste
TANTSURÕÖM, Karksi	Anneli Arraste
Julius Vilumets	

VÕRUMAA

Folkloorikuraator:	Maie Pau
HÕPÕHELMEQ JA MEREMÄE	
MEHEQ	Viivika Kooser
TSIBIHÄRBLÄSEQ, Meremäe	Rieka Hõrn

SILLER, Varstu Keskkool	Kaja Normann
Võru Loovuskooli KANDLEKOOL	Milja Udras
SÜGISEMELOODIA, Antsla	Leili Väisa
HELMEKAALA, Võru	Anna Linnupuu
KULLERID, Vastseliina	Helju Mürsepp

TALLINN

Folkloorikuraator:	Kaie Kiilaspää
PIIRILEIKKI	Kerttu Lavonen
Eesti Noorte Viulikoor	Juta Helilaid
Pelgulinna Folklooriklubi	Kreete Mägi-Laas
SIIDISÕSARÕ	Ilme Haavalo
ŽURBA	Vladimir Leibjuk
PIIBAR	Toivo Luhats
ARIRAN	Olga Kim
MAMULI	Givi Mamutšarašvili
LIISO	Tea Nopri
MUNUKSED	Maret Lehto
SÕSARÕ	Sulev Mäeväli
LEIGARID	Kalev Järvela
VIRRE	Toomas Torop
Toivo Luhats	
Giku Rau	

Korralduskomitee

THE ORGANIZING COMMITTEE

DIREKTOR

Director	Alar Ojalo	5125214
----------	------------	---------

KUNSTILINE JUHT

Artistic Director	Ingrid Rütitel	5147778
-------------------	----------------	---------

KUNSTINÕUKOGU LIIKMED

Members of The Artistic Council	Igor Tõnurist	6624065
	Margus Veenre	5068886
	Angela Arraste	5204413
	Anu Vissel	5532416

KORRALDUSE ÜLDJUHT

Chief Manager	Anne Ojalo	5147432
Assistent	Risto Lehiste	52 39424

PEALINNA PÄEVADE KURAATOR

Curator of The Capital Days	Kaie Kiilaspää	5088623
-----------------------------	----------------	---------

MAAPÄEVADE KORRALDUSJUHTID**Organizers of The Country Days**

HARJUMAA	Merike Hallik	53428822
HIIUMAA	Helle-Mare Kõmmus	5299429
IDA-VIRUMAA	Erika Kõllo	5200943
	Marina Kuvaitseva	
JÕGEVAMAA	Airi Rütter	5165236
	Irja Piiskoppel	56625701
JÄRVAMAA	Marika Kuusik	5062765
	Anne Pindre	3854364
PÄRNUMAA	Alli Põrk	5515196
	Heli Kallasmaa	5031673
PÕLVAMAA	Helje Põvvat	5177891
	Laine Lõvi	5054673
SAAREMAA	Krista Lember	5121447
TARTUMAA	Triinu Nutt	55602102
	Kaja Udso	5291773
VILJANDIMAA	Sirje Sossi	5043946
	Maire Paju	53429902

KAVAJUHTID**Heads of the programs**

I peakontsert	Angela Arraste ja Igor Tõnurist
Assistent:	Marje Ermel
II peakontsert	Anu Vissel ja Margus Veenre
Assistent	Helen Kõmmus
Raekoja plats	Karmen Ong ja Margus Toomla
Harju tänav	Siiri Ostrouhs
Assistent	Merlin Lõiv
Muinasjututuba	Piret Päär
Lastepidu	Katrin Peegel

TOIMKONNAD**Executives**

Pressiesindaja	Ruth Alaküla
Käsitöölaad	Liivi Soova
Kujundus	Ülle Tismus
Tõlk	Anneli Pungas
Festivali klubi	Kreete Mägi-Laas
Aukülalised	Aino Arro, Ene Lukka
Tehniline teenistus	Juris Žigurs
Majutamine	Liina Sermat, Kaja Tammik
Toitlustamine	Ilola Karu (eesti rühmad)
	Malle Kinsiveer (välisrühmad)
Transport	Valdur Talts
Finantsjuht	Anne Kuusemets

Külalisrühmade saatjad

Ilga Kõrvits
Cecilija-Rasa Unt
Aleksei Aleksejev
Maisa Kulikova
Anna Arhangelskaja
Halina Kislá
Egle Põvvat
Kaili Tamm
Evelin Ojalo
Varje Vürst
Ülle Kärner

SEKRETARIAAT SAKALA KESKUSES 18.-20. juunil
Festival Office

Katrin Peegel
Elina Ojalo
Elena Kalbus